

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**УПУТСТВО
ЗА ИЗРАДУ ИЗВЕШТАЈА
О ИМОВИНИ И ОБАВЕЗАМА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА
КОЈА СЕ БАВЕ ПОСЛОВИМА ФАКТОРИНГА И ФОРФЕТИНГА
(обрасци СРБ-ФАКТОР и ХОВ-ФАКТОР)**

(на основу Одлуке о достављању Народној банци Србије статистичких података о имовини и обавезама привредних друштава која се баве пословима факторинга и форфетинга, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 35/2012 и 28/2013)

Април 2013.

Овим упутством ближе се објашњавају финансијски инструменти и институционални сектори, начин израчунавања и математичке формуле за израчунавање вредности појединих финансијских инструмената, дају објашњења појединих појмова, класификације по секторима као и начин попуњавања Извештаја о потраживањима и обавезама факторинг и/или форфетинг компаније, по секторима (Образац СРБ-ФАКТОР) и Прегледа стања хартија од вредности у активи факторинг и/или форфетинг компаније (Образац ХОВ-ФАКТОР) – које су факторинг и/или форфетинг компаније дужне да достављају у складу са одлуком којом се уређује достављање статистичких података о имовини и обавезама привредних друштава која се баве пословима факторинга и форфетинга (у даљем тексту: Одлука).

I. Извештај о потраживањима и обавезама факторинг и/или форфетинг компаније, по секторима (Образац СРБ-ФАКТОР)

У *Извештају о потраживањима и обавезама факторинг и/или форфетинг компаније, по секторима* (Образац СРБ-ФАКТОР) (у даљем тексту: Извештај), приказују се подаци о стању и о осталим променама вредности финансијске имовине и обавеза факторинг и/или форфетинг компаније класификованим према финансијским инструментима, институционалним секторима, рачности и валути.¹

Подаци о стању и о осталим променама вредности финансијске имовине и обавеза факторинг и/или форфетинг компаније приказују се у апсолутним износима у динарима без децимала. Финансијски инструменти који су индексирани и деноминирани у иностраној валути приказују се као инструменти у иностраној валути (нпр. динарски кредит индексирани у еврима сматра се кредитом у иностраној валути). Стање финансијског инструмента на последњи дан извештајног периода које је у иностраној валути исказује се у динарској противвредности обрачунатој по званичном средњем курсу Народне банке Србије на последњи дан извештајног периода. Остале промене вредности које су извршене у иностраној валути приказују се у динарима према курсу по којем је остала промена вредности извршена.

Подаци о стањима односе се на стање на последњи календарски дан извештајног периода, а подаци о осталим променама вредности односе се на остале промене вредности које су настале током извештајног периода, а не на кумулативне остале промене вредности од почетка године, односно датума настанка потраживања или обавезе (на пример: за прво тромесечје приказују се остале промене вредности настале у периоду од 1. 1. 20XX до 31. 3. 20XX; за друго тромесечје приказују се остале промене вредности настале у периоду од 1. 4. 20XX до 30. 6. 20XX итд).

Остале промене вредности финансијског инструмента укључују коначан, делимичан или потпун отписа потраживања или обавеза, промене настале услед ванредних непредвиђених догађаја (нпр. елементарних непогода), промене у класификацији и структури финансијског инструмента (могу бити везане за класификацију према сектору, инструменту или и за једно и за друго) и статистичке разлике које се могу јавити код активе и пасиве између стања на почетку и на крају периода. Остале промене вредности не обухватају промене настале услед финансијске трансакције (међусобна сагласност две стране да се изврши трансакције која се односи на повећање или смањење активе и одговарајуће позиције у пасиви, промену власништва над финансијском имовином или на преузимање финансијске обавезе) и промене настале по основу ревалоризације финансијског инструмента (промене настале услед промене курса динара или промене цене по којој се вреднује одређени финансијски инструмент, на пример промена тржишне цене хартије од вредности). У остале промене вредности не укључује се отпуштање (опрштај) дуга на основу споразума између дужника и повериоца.

Извештај садржи три колоне (А, Б и В) за сваки финансијски инструмент у активи и пасиви, у које се, ако није друкчије наведено, уносе следеће вредности:

А – тржишна вредност финансијског инструмента;

Б – бруто књиговодствена вредност финансијског инструмента, и

¹ Нефинансијска имовина приказује се као једна позиција у активи, а исправке вредности и акумулирана амортизација у пасиви како би се задовољио принцип једнакости активе и пасиве приликом приказивања књиговодствене вредности података.

В – остале промене вредности финансијског инструмента.

У колонама А и Б приказују се подаци о стањима финансијског инструмента по бруто принципу.

Факторинг и/или форфетинг компанија приказује податке за тржишну вредност и остале промене вредности финансијског инструмента (колоне А и В) само за оне финансијске инструменте који су означени у прилогу 1 – Правила за попуњавање извештаја о потраживањима и обавезама факторинг и/или форфетинг компаније, по секторима, док се књиговодствена вредност (колона В) доставља за све финансијске инструменте у активи и пасиви. Књиговодствена вредност представља књиговодствено стање на крају извештајног периода у складу с прописаним рачуноводственим политикама које факторинг и/или форфетинг компанија примењује. У колони В, где се приказује књиговодствена вредност финансијских инструмената, збир свих позиција у активи мора бити једнак збиру свих позиција у пасиви.

Обрачуната камата се укључује у финансијски инструмент на који се односи, а код кредита и депозита приказује се и као посебна позиција по принципу „од тога“. Код приказивања стања финансијског инструмента у његово укупно стање укључује се и акумулирана обрачуната недоспела камата (ненаплаћена/неисплаћена камата) која се односи на период од тренутка настанка каматносног финансијског инструмента до последњег дана у тромесечју на који се извештај односи.

Ненаплаћена/неисплаћена доспела камата се не укључује у финансијски инструмент на који се односи, већ се приказује у оквиру других потраживања у активи или других обавеза у пасиви.

Ако је у периоду који претходи извештајном тромесечју акумулирана обрачуната недоспела камата била класификована уз финансијски инструмент на који се односи, док је у извештајном периоду постала ненаплаћена/неисплаћена доспела камата, врши се њена рекласификација кроз остале промене вредности финансијског инструмента (за износ камате умањује се износ финансијског инструмента и повећава износ код других потраживања или других обавеза). На пример, ако је обрачуната недоспела камата на депозит у износу од 100 у периоду T_0 била класификована заједно са инструментом на који се односи као обрачуната камата за извештајни период који је предмет извештавања, а затим је у периоду T_1 постала обрачуната доспела ненаплаћена камата (камата у доцњи), онда се код осталих промена вредности (колона В) код одговарајућег инструмента приказује износ -100 , а код других потраживања 100.

У стању на крају извештајног периода (колоне А и В) не могу се појавити негативне вредности изузев код позиције у пасиви Капитал и резерве (PF.51), и то када је остварени губитак већи од осталих ставки капитала. У складу с наведеним, све претплате потраживања приказују се као повећање обавезе, док се претплате обавеза приказују као позитивна активна ставка инструмента за који је претплата извршена.

Код осталих промена вредности (колона В) могу се појавити негативне вредности. На пример, ако је неки финансијски инструмент у периоду T_0 у износу од 100 био класификован као кредит, а затим је у извештајном периоду T_1 рекласификован у хартију од вредности, онда се код осталих промена вредности код кредита приказује износ -100 , а код хартија од вредности 100.

II. Преглед стања хартија од вредности у активи факторинг и/или форфетинг компаније (Образац ХОВ-ФАКТОР)

У *Прегледу стања хартија од вредности у активи факторинг и/или форфетинг компаније* (Образац ХОВ-ФАКТОР) (у даљем тексту: Преглед) приказују се подаци за сваку хартију од вредности по појединачном ISIN броју која се на крају извештајног периода налази у активи факторинг и/или форфетинг компаније.

За хартије од вредности достављају се следећи подаци: ISIN број, број комада хартија од вредности на крају извештајног периода, матични број издаваоца хартије од вредности, рачност (само за дужничке хартије од вредности), валута, тржишна вредност (осим за некотиране акције) и бруто књиговодствена вредност.

Уколико се у активи факторинг и/или форфетинг компаније налазе хартија од вредности чији издаваоц је нерезидент, уместо матичног броја издаваоца хартије од вредности уноси се назив међународне финансијске институције, стране државе или страног правног лица које је издало хартију од вредности.

Ако факторинг и/или форфетинг компанија поседује меницу, класификује је на АФ.31— дужничке хартије од вредности до једне године. За менице достаља се тржишна и књиговодствена вредност које су једнаке, број комада меница (меничних бланкета) на крају извештајног периода, валута и институционални сектор који је издао меницу. Подаци о меницама достављају се збирно за сваки институционални сектор који је издао меницу. Шифра институционалног сектора достаља се уместо матичног броја издаваоца хартије од вредности. Уместо ISIN броја уписује се меница.

Пример 1: Начин приказивања менице у обрасцу ХОВ-ФАКТОР

Шифра	Инструмент	ISIN број	Бр. комада на крају периода	Матични број издаваоца ХоВ	Валута	Тржишна вредност	Књиговодствена вредност
АФ.31	Дужничке ХоВ до једне године	Меница	5	S.11001	РСД	100	100

III. Финансијски инструменти

A. Актива

У активи факторинг и/или форфетинг компаније приказују се следећи инструменти: готовина, трансакциони депозити, остали депозити, дужничке хартије од вредности, кредити, котиране акције, некотиране акције, удели, инвестиционе јединице фондова очувања вредности, инвестиционе јединице/акције инвестиционих фондова, претплате премија осигурања, изведени финансијски инструменти, трговински кредити и аванси, друга потраживања и нефинансијска имовина.

Готовина (АФ.21) састоји се од новчаница и кованог новца утврђене номиналне вредности у домаћој и страниј валути коју факторинг и/или форфетинг компанија поседује у благајни. За готовину се приказује само књиговодствена, тј. номинална вредност.

Трансакциони депозити (АФ.22) јесу депозити који се, на захтев, могу одмах конвертовати у готовину или су преносиви чеком, налогом за плаћање, књижењем или сл., без значајног одлагања, ограничења или плаћања пенала. Могу бити у динарима и у страниј валути. Примери трансакционих депозита су текући рачуни, депозити по виђењу, наменски рачуни и сви остали депозити рачности до једног дана (укључујући и један дан) и сл. Обрачуната камата се

укључује у трансакциони депозит на који се односи, а приказује се и као посебна позиција.² За трансакциони депозит уноси се само књиговодствена вредност.

Остали депозити (AF.29) обухватају све врсте депозита у динарима и иностраној валути осим трансакционих депозита. Остали депозити се не користе за плаћања у било ком тренутку и не конвертују у готовину или трансакционе депозите без већих ограничења или казни. Примери осталих депозита су: орочени депозити, штедни депозити и сертификати о депозиту код којих се не може вршити пренос власништва (нису утрживи), ограничени депозити и сл. Класификују се према рочности на: остале депозите до једне године (укључујући једну годину), преко једне и до две године (укључујући две године) и преко две године. Класификација по рочности врши се према оригиналној (иницијалној) рочности, а не према преосталој рочности. Обрачуната камата се укључује у финансијски инструмент на који се односи, а приказује се и као посебна позиција. За остале депозите уноси се само књиговодствена вредност.

Дужничке хартије од вредности (AF.3) укључују обвезнице, државне записе, благајничке записе, комерцијалне записе, сертификате о депозиту и друге сличне дужничке инструменте којима се тргује на финансијским тржиштима (нпр. државни записи Републике Србије, обвезнице старе девизне штедње, обвезнице јединица локалне самоуправе, корпоративне дужничке хартије од вредности и др.). У дужничке хартије од вредности укључују се и менице, банкарски акцепти, субординиране обвезнице, кредити који су утрживи и којима се тргује на секундарном тржишту, кредити конвертовани у хартије од вредности, обвезнице и кредити који се могу конвертовати у власничке хартије од вредности све док нису конвертовани и акције које дају фиксни приход, али не дају право учешћа у расподели средстава која су преостала по окончању поступка ликвидације. У дужничке хартије од вредности не укључују се репо уговори и непреносиве (неутрживе) хартије од вредности који се сврставају у кредите.

Дужничке хартије од вредности према рочности класификују се: до једне године (укључујући једну годину), преко једне и до две године (укључујући две године) и преко две године и могу бити у динарима и иностраној валути. Класификација према рочности врши се према оригиналној (иницијалној) рочности, а не према преосталој рочности. Секторска класификација дужничких хартија од вредности врши се према издаваоцу дужничке хартије од вредности.

За дужничке хартије од вредности уноси се тржишна и књиговодствена вредност. Тржишна вредност појединачне дужничке хартије од вредности с купоном приказује се као тзв. прљава цена (*dirty price*), а рачуна се према следећој формули:

$$D = \frac{N}{\left(1 + \frac{p}{100 \times f}\right)^{\frac{d_1}{d_2}}} \times \left[\frac{p_k}{100 \times f} \times \frac{1 - \frac{1}{\left(1 + \frac{p}{100 \times f}\right)^k}}{1 - \frac{1}{1 + \frac{p}{100 \times f}}} + \frac{1}{\left(1 + \frac{p}{100 \times f}\right)^{k-1}} \right]$$

(Формула 1)

где је:

D – цена ХоВ по комаду

N – номинална вредност ХоВ по комаду

pk – годишња стопа купона

f – број купона у току године

² Обрачуната камата обухвата акумулирану обрачунату недоследу (ненаплаћену) камату по основу депозита, тј. стање обрачунате камате на последњи дан у извештајном периоду.

r – тражена годишња стопа приноса при куповини/продаји ХоВ (*yield to maturity*)—последња позната стопа приноса

K – укупан број купона који доспевају од дана куповине/продаје до дана доспећа ХоВ

d_1 – број дана од последњег дана у извештајном периоду до дана доспећа следећег купона

d_2 – број дана у купонском периоду коме припада датум продаје

Тржишна цена дисконтних хартија од вредности обрачунава се према следећој формули:

$$D = \frac{N}{1 + \left(r \times \frac{d}{360} \right)}$$

(Формула 2)

где је:

D – цена ХоВ по комаду

N – номинална вредност ХоВ по комаду

r – годишња стопа приноса (дисконтна стопа)

d – број дана од последњег дана извештајног периода до дана доспећа

Тржишна цена дугорочних бескаматонских хартија од вредности (без купона) представља цену остварену на затварању берзе последњег дана у извештајном периоду. Ако није било трговања последњег дана у извештајном периоду, тржишна цена дугорочних бескаматонских хартија од вредности обрачунава се према следећој формули:

$$D = \frac{N}{\left(1 + \frac{P}{100} \right)^{\frac{d_1}{G_d}}}$$

(Формула 3)

где је:

D – цена ХоВ по комаду

N – номинална вредност ХоВ по комаду

r – тражена годишња стопа приноса при куповини/продаји ХоВ (последња позната стопа приноса)

d_1 – број дана од последњег дана у извештајном периоду до дана доспећа ХоВ

G_d – броја дана у години (365 дана)

Књиговодствена вредност дужничке хартије од вредности представља вредност коју факторинг и/или форфетинг компанија приказује у складу са прописаном рачуноводственом политиком. Приказује се у колони Б Извештаја и Прегледа, с тим што у књиговодствену вредност треба укључити и обрачунату камату (купон) ако је хартија од вредности купонска.

Кредит (АФ.4) представља уступање одређене своте новчаних средстава, уз обавезу да их зајпопримац врати уз уговорну камату, у року и под условима утврђеним уговором. Кредити обухватају и потраживања по основу факторинга, форфетинга, депозита датих као гаранција за испуњење одређених обавеза, кредите одобрене сопственим запосленима (нпр. за стамбене потребе или стручно усавршавање), као и неновчане кредите у облику акцепта, авала, кредитног

писма и сл. Деле се према оригиналној (иницијалној) рочности на кредите: до једне године (укључујући једну годину), преко једне до пет година (укључујући пет година) и преко пет година и могу бити у динарима и иностраној валути. Кредити којима се тргује на регулисаном тржишту класификују се у дужничке хартије од вредности. Обрачуната камата се укључује у кредит на који се односи, а приказује се и као посебна позиција. Сходно томе, обрачуната камата по основу факторинга и форфетинга укључује се у кредит (потраживање) на који се односи, а приказује се и као посебна позиција. За кредит се уноси само књиговодствена вредност.

Акције и удели у капиталу дају право факторинг и/или форфетинг компанији да учествује у расподели добити правног лица или у случају ликвидације у расподели имовине правног лица. У акције и уделе у капиталу укључују се и кумулативне преференцијалне акције и депозитне потврде, а не укључују инвестиционе јединице, односно акције инвестиционих фондова (које се посебно приказују).

Акције могу бити котиране или некотиране.

Котиране акције (AF.511) јесу акције које се котирају на домаћем (тј. које се на тржишту Београдске берзе налазе на сегментима *Prime* и *Standard listing*, *Open market* и мултилатерална трговачка платформа – МТП) и страном регулисаном тржишту.

За котиране акције уноси се тржишна и књиговодствена вредност. Тржишна вредност котиране акције једнака је производу броја акција у власништву факторинг и/или форфетинг компаније и цене акције на затварању берзе последњег дана када је било трговања том акцијом. Књиговодствена вредност котиране акције је вредност која се приказује у складу с прописаном рачуноводственом политиком факторинг и/или форфетинг компаније.

Некотиране акције (AF.512) јесу акције које нису котиране на домаћем (тј. које се не налазе на тржишту Београдске берзе на сегментима *Prime* и *Standard listing*, *Open market* и мултилатерална трговачка платформа - МТП) и страном регулисаном тржишту.

За некотиране акције уноси се само књиговодствена вредност.

Удели (AF.519) се састоје од удела и осталих облика основног капитала који се не сврставају у котиране и некотиране акције (нпр. удели у ортачком друштву, командитном друштву или друштву са ограниченом одговорношћу). За уделе се уноси само књиговодствена вредност.

Инвестиционе јединице/акције инвестиционих фондова представљају сразмерни обрачунски удео у нето имовини инвестиционог фонда. У оквиру ове позиције посебно се приказује вредност инвестиционих јединица у фондовима очувања вредности имовине (новчаним фондовима) (AF.521) и вредност инвестиционих јединица/акција у инвестиционим фондовима (AF.529).

За улагања у резидентне – затворене инвестиционе фондове уписују се тржишна и књиговодствена вредност инвестиционе јединице, односно акције инвестиционог фонда, док се за улагања у резидентне и нерезидентне инвестиционе фондове приказује само књиговодствена вредност.

Тржишна вредност удела у затвореном инвестиционом фонду једнака је производу броја акција затвореног инвестиционог фонда у активи факторинг и/или форфетинг компаније и цене акције на затварању берзе последњег дана када је обављено трговање. Књиговодствена вредност затвореног инвестиционог фонда је вредност коју факторинг и/или форфетинг компанија приказује у складу са прописаном рачуноводственом политиком.

Тржишна и књиговодствена вредност удела у нето имовини инвестиционог фонда (осим затвореног инвестиционог фонда) су једнаке и рачунају се као производ броја јединица и нето вредности једне инвестиционе јединице на последњи дан у извештајном периоду, односно представља удео факторинг и/или форфетинг компаније у укупном капиталу инвестиционог фонда.

Код нерезидентних инвестиционих фондова претпоставља се да је књиговодствена вредност инвестиционог фонда једнака његовој тржишној вредности.

Унапред плаћене премије осигурања и реосигурање (AF.6) представљају износ активно разграничених ставки за полисе осигурања коју је факторинг и/или форфетинг компанија уговорила и платила као и износ реосигурања у складу са уговором о реосигурању. Код унапред плаћених премија осигурања и реосигурања приказују се само књиговодствена вредност.

Изведени финансијски инструменти (финансијски деривати) (AF.71) јесу изведене хартије од вредности које своју вредност изводе у целини или делимично из односа према неком основном инструменту. Предмет уговора могу бити акције, каматне стопе, стране валуте, одређена врста робе, берзански индекси и др. Изведени финансијски инструменти укључују свопове, опцијске уговоре, фјучерс уговоре, варанте и др. Класификују се на изведене финансијске инструменте у динарима и у иностраној валути.

За изведене финансијске инструменте у колони Б Извештаја уноси се књиговодствена вредност која представља фер вредност инструмента. Изведени финансијски инструменти се вреднују према фер вредности коришћењем технике процене (MPC 39).

Остала потраживања састоје се од одобрених трговинских кредита, датих аванса и других потраживања. Остала потраживања се приказују према валутној структури (у динарима и иностраној валути) и класификују према институционалним секторима.

Трговински кредити и аванси (AF.81) јесу финансијска потраживања која настају услед одобравања одложеног плаћања физичким и правним лицима или аванса које су факторинг и/или форфетинг компаније дале за одређену робу или услугу. Трговински кредити и аванси настају када плаћање робе или услуга није извршено у исто време када и пренос власништва над робом или услугом. У позицију трговинских кредита и аванса укључују се и потраживања по основу давања у закуп непокретности, односно давања депозита за узимање у закуп непокретности. За трговинске кредите и авансе приказује се само књиговодствена вредност. Исплата аванса по основу преноса потраживања не класификује се у трговинске кредите и авансе, већ у кредите (AF.4).

Друга потраживања (AF.89) настају због временских разлика између обављене трансакције и плаћања, што може бити случај код пореза, социјалних давања, зарада и других примања, исплата дивиденди ~~и камата~~ и куповине и продаје хартија од вредности. Обухватају сва потраживања која нису приказана на другим позицијама у активи (нпр. остала недоспела потраживања, ~~допелена ненаплаћена потраживања~~ сва активна временска разграничења, као и сва друга непоменућа финансијска потраживања која се не могу класификовати у оквиру неког другог финансијског инструмента).

Обрачуната камата која се приписује евидентира се у оквиру финансијског инструмента коме припада, а не у оквиру позиције друга потраживања, осим ако није ненаплаћена/неисплаћена доспела камата (камата у доцњи).

Потраживања за накнаду (AF.89N) приказују се у оквиру позиције друга потраживања (AF.89), а приказују се и као посебна позиција. Потраживања за наканду јесу припадајуће (уговорене) накнаде и други трошкови наплате потраживања који произилазе из уговора о факторингу или форфетингу, осим обрачунате уговорене камате која се класификује на позицију AF.4—кредити и AF.4К—обрачуната камата.

Нефинансијска имовина (AF.9) представља укупну нефинансијску имовину – сталну имовину и залихе (нпр. непокретности, софтвер, патенти, гудвил и сл.). Приказује се као једна позиција у активи, и то само књиговодствена вредност.

Б. Пасива

У пасиви факторинг и/или форфетинг компаније приказују се следећи инструменти: дужничке хартије од вредности, кредити и примљени депозити, капитал и резерве, котиране акције, некотиране акције, удели, изведени финансијски инструменти, опцијски уговори за запослене, трговински кредити и аванси, друге обавезе, исправке вредности и акумулирана амортизација.

Дужничке хартије од вредности (PF.3) у пасиви представљају финансијске обавезе по основу емитованих дужничких хартија од вредности. Класификују се према оригиналној (иницијалној) рочности до једне године (укључујући једну годину), преко једне и до две године (укључујући две године) и преко две године и могу бити у динарима и страној валути. Класификација према институционалном сектору врши се према имаоцу дужничке хартије од вредности на основу података којима факторинг и/или форфетинг компанија располаже.

За дужничке хартије од вредности уносе се тржишна и књиговодствена вредност које се, по правилу, разликују.

Књиговодствена вредност емитоване хартије од вредности приказује се у колони Б Извештаја и Прегледа, с тим што у књиговодствену вредност треба укључити и обрачунату камату (купон).

Формуле за израчунавање тржишне вредности дужничких хартија од вредности дате су у делу дужничке хартије од вредности у активи (AF.3).

Кредити (PF.4) обухватају финансијске обавезе по основу узетих (примљених) кредита и примљених депозита. Класификују се према оригиналној (иницијалној) рочности до једне године (укључујући једну годину), преко једне до пет година (укључујући пет година) и преко пет година и могу бити у динарима и страној валути. У овај инструмент укључују се и обавезе по основу лизинга, факторинга, форфетинга, депозита примљених као гаранција за испуњење одређених обавеза, репо уговори и др.

У кредите се класификују, ако их факторинг и/или форфетинг компанија има, и минуси по текућем рачуну (прекорачења), као и дуг (кредит) настао коришћењем кредитне картице. Обрачуната камата се укључује у финансијски инструмент на који се односи, а приказује се и као посебна позиција. За овај инструмент уноси се само књиговодствена вредност.

Капитал и резерве (PF.51) факторинг и/или форфетинг компаније представља разлику између вредности имовине и обавеза факторинг и/или форфетинг компаније. За овај инструмент компанија уписује књиговодствену вредност капитала и резерви.

Књиговодствена вредност укупног капитала дефинише се као збир основног капитала, свих резерви факторинг и/или форфетинг компаније, нераспоређеног добитка/пренетог губитка из ранијих периода, добитка/губитка текућег периода и свих осталих рачуна капитала.

Од укупне књиговодствене вредности капитала и резерви издвајају се и посебно приказују књиговодствене вредности **прихода од камата (PF.51PK)**, **расхода од камата (PF.51RK)**, котираних акција (PF.511), некотираних акција (PF.512) и удела (PF.519). Удели и остали облици основног капитала јесу сви остали облици капитала који нису акције, тј. капитал факторинг и/или форфетинг компаније који није исказан у акцијама (удели других правних лица у факторинг и/или форфетинг компанији као друштву са ограниченом одговорношћу или акционарском друштву). Котиране и некотиране акције и удели и остали облици основног капитала класификују се према институционалним секторима, а класификацију према власнику капитала факторинг и/или форфетинг компаније врши се на основу података којима факторинг и/или форфетинг компанија располаже.

Код факторинг и/или форфетинг компанија која се котирају на домаћој или страној берзи уноси се и тржишна вредност котираних акција, која се, по правилу, разликује од књиговодствене вредности ове позиције. Тржишна вредност котираних акција представља тржишну капитализацију која се рачуна као производ броја издатих акција и цене акције на затварању регулисаног тржишта последњег дана када је обављено трговање. Код факторинг и/или форфетинг компанија која се не котирају на берзи приказује се само књиговодствена вредности акција.

Приликом извештавања треба водити рачуна да се код тромесечних извештавања, осим у извештају за децембар, књиговодствени износ капитала (PF.51) који се уноси у извештај исправља за разлику између укупних прихода и укупних расхода (збир класе шест умањен за збир класе пет или обрнуто). Ако су приходи већи (класа 6 > класе 5) за установљену разлику увећати износ капитала, односно када су приходи мањи (класа 5 > класе 6) за установљену разлику умањити износ капитала. У извештају за децембар, износ капитала који се уноси у извештај одговара

позицији капитала с обзиром на то да су класа 5, класа 6 и класа 7 претходно закључене, а пословни резултат утврђен и рачуноводствено пренет на одговарајуће рачуне класе 3 – Капитал.

Техничке резерве осигурања (PF.61) се приказују по бруто принципу и представљају одговарајуће резерве осигурања намењене за покривање текућих и будућих обавеза из осигурања.

Изведени финансијски инструменти (PF.71) дати су у делу Изведени финансијски инструменти у активи (AF.71) овог упутства.

За овај инструмент у колони Б Извештаја уноси се књиговодствена вредност која представља фер вредност инструмента. Изведени финансијски инструменти се вреднују према фер вредности коришћењем технике процене (MPC 39).

Опцијски уговори за запослене (PF.72) пружају могућност запосленима у факторинг и/или форфетинг компанији да купе одређени број акција компаније у одређеном периоду и по утврђеној цени. За овај инструмент у колони Б Извештаја уноси се књиговодствена вредност која представља фер вредност инструмента. Опцијски уговори за запослене се вреднују према фер вредности коришћењем технике процене (MPC 39).

Остале обавезе састоје се од примљених трговинских кредита и аванса и од других обавеза. Остале обавезе се приказују према валутној структури (у динарима и иностраној валути) и класификују према институционалним секторима.

Трговински кредити и аванси (PF.81) укључују примљене трговинске кредите (одобрено одложено плаћање факторинг и/или форфетинг компанији од стране правних лица) и примљене авансе. У позицију трговинских кредита и аванса укључују се и обавезе по основу узимања у закуп непокретности, односно примљени депозита за давање у закуп непокретности. За овај инструмент уноси се само књиговодствена вредност коју компанија води у својим пословним књигама.

Друге обавезе (PF.89) настају због разлика између обављене трансакције и плаћања, што може бити случај код пореза, социјалних давања, зарада и других примања, исплата дивиденди и камата, куповине и продаје хартија од вредности. Друге обавезе обухватају све непоменуте финансијске обавезе које се не могу исказати у оквиру неког другог финансијског инструмента (нпр. остале недоспеле обавезе, доспеле неисплаћене обавезе, сва пасивна временска разграничења, као и све друге непоменуте финансијске обавезе које се не могу класификовати у оквиру неког другог финансијског инструмента). За овај инструмент уноси се само књиговодствена вредност коју факторинг и/или форфетинг компанија води у својим пословним књигама.

Исправке вредности (PF.9) приказују се као једна позиција у пасиви и не класификују се према институционалним секторима. Позиције у активи се приказују у бруто износама, тј. њихове исправке вредности се пребацују на адекватну позицију у пасиви. За исправке вредности приказује се само књиговодствена вредност у динарима.

Акумулирана амортизација (PF.10) приказује се као једна позиција у пасиви и не класификује се према институционалним секторима. За акумулирану амортизацију приказује се само књиговодствена вредност у динарима.

IV. Одређивање институционалног сектора (секторска класификација)

Секторска класификација финансијских инструмената врши се према процени факторинг и/или форфетинг компаније, при чему од помоћи могу бити спискови финансијског сектора и јавних предузећа које ажурира и објављује Народна банка Србије на свом сајту.

Секторска класификација институционалних јединица врши се према следећим секторима и подсекторима:

S.11 Нефинансијска правна лица

S.11001	Јавна нефинансијска привредна друштва
S.11002	Остала нефинансијска привредна друштва

Нефинансијска правна лица чине привредна друштва, односно правна лица чија је претежна делатност производња робе и нефинансијских услуга.

Јавна нефинансијска привредна друштва чине сва нефинансијска привредна друштва у којима Република Србија има акције, односно уделе, или чији је оснивач.

Остала нефинансијска привредна друштва чине сва нефинансијска друштва која се не налазе на списку јавних предузећа који ажурира и објављује Народна банка Србије на свом сајту.

S.12 Финансијски сектор

S.121	Народна банка Србије
S.122	Банке
S.123	Фондови очувања вредности имовине (новчани фондови)
S.124	Инвестициони фондови
S.125	Остали финансијски посредници осим друштава за осигурање и пензијских фондова
S.126	Помоћне финансијске институције
S.127	Повезане финансијске институције
S.128	Друштва за осигурање
S.129	Пензијски фондови

Фонд очувања вредности имовине (новчани фондови) (S.123) најмање је ризична врста отвореног инвестиционог фонда који инвестира у краткорочне висококвалитетне инструменте.

Инвестициони фонд (S.124) јесте институција колективног инвестирања у оквиру које се прикупљају и улажу новчана средства у различите врсте имовине с циљем остварења прихода и смањења ризика улагања. Инвестиционим фондом сматрају се и инвестициони фондови који улажу у некретнине, односно у друге инвестиционе фондове.

Остали финансијски посредници осим друштава за осигурање и пензијских фондова (S.125) претежно су укључени у финансијско посредовање, при чему не стварају обавезе у облику готовине, депозита, инвестиционих јединица, односно акција инвестиционих фондова или техничких резерви осигурања, и углавном су оријентисани на дугорочне облике финансирања. Остале финансијске посреднике чине: даваоци финансијског лизинга, факторинг и форфетинг компаније, **привредна друштва која се баве пословима финансирања правних и физичких лица изван банкарског система**, друштва за управљање фондовима секјуритизације и правна лица која се баве финансирањем извоза/увоза.

Помоћне финансијске институције (S.126) уско су повезане с финансијским посредовањем, али не представљају финансијско посредовање. Примери помоћних финансијских институција су: брокери и дилери хартијама од вредности и изведеним финансијским инструментима, правна лица која обезбеђују инфраструктуру за финансијска тржишта, правна лица која издају гаранције, друштва за управљање пензијским и инвестиционим фондовима, овлашћени мењачи (уколико нису предузетници који се калсификују у сектор становништва S.14), непрофитна правна лица која служе финансијском сектору, али нису укључена у финансијско посредовање и сл. Примери су: Београдска берза, Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности, Комисија за хартије од вредности, Удружење банака Србије, Удружење осигуравача Србије и др.

Повезане финансијске институције (S.127) чине привредна друштава која нису укључена у финансијско посредовање нити у пружање помоћних финансијских услуга и код којих већина било њихових потраживања или обавеза не произлази из трансакција на отвореном тржишту. У повезане финансијске институције убрајају се холдинг компаније и институције које пружају

финансијске услуге користећи искључиво сопствена средства или средства добијена од спонзора, те носе ризик у случају да дужник не изврши обавезе.

S.13 Сектор државе

- S.1311 Републички органи и организације
- S.1313 Јединице локалне самоуправе
- S.1314 Фондови социјалног осигурања

Сектор државе чине сви државни органи и институције, фондови социјалног осигурања и непрофитне институције које контролише и финансира држава.

Републички органи и организације (S.1311) састоје се од свих административних делова државних и осталих централних институција чија се надлежност простире над укупним економским подручјем Републике Србије, изузев управљања фондовима социјалног осигурања. У републичке органе и организације укључена су и правна лица из друштвених делатности која се финансирају из буџета (нпр. из области образовања, здравства и др).

Јединице локалне самоуправе (S.1313) укључују јавну администрацију чија се овлашћења простиру над локалним економским подручјем осим локалних агенција фондова социјалног осигурања. У локалну самоуправу укључени су покрајински органи и организације и општински органи и организације.

Фондови социјалног осигурања (S.1314) укључују све републичке и локалне институционалне јединице чија је основна активност пружање социјалних бенефиција и осигурања. Примери су: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Србије, Републички фонд за здравствено осигурање Србије и Национална служба за запошљавање.

S.14 Сектор становништва

Сектор становништва обухвата физичка лица, предузетнике и пољопривреднике – физичка лица која су носиоци, односно чланови регистрованог породичног газдинства. Становништво укључује појединце или групе појединаца као потрошаче и произвођаче робе и нефинансијских услуга које користе искључиво за властиту употребу, као и предузетнике који производе тржишна добра, нефинансијске и финансијске услуге (тржишни произвођачи).

S.15 Непрофитне институције које пружају услуге становништву (НИПУС)

Непрофитне институције које пружају услуге становништву су добровољне и невладине недобитне организације засноване на слободи удруживања више физичких или правних лица, основане ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља и интереса који нису забрањени Уставом или законом. Њихови основни извори прихода, осим прихода од повремене продаје, углавном су добровољни прилози у новцу или натури од становништва у својству потрошача, донације, средства добијена од Владе Републике Србије и приходи од властите имовине. Ова категорија обухвата синдикате, професионална удружења (осим удружења финансијског сектора) и академска друштва, удружења за заштиту потрошача, политичке странке, цркве, верске заједнице, културне, рекреативне и аматерске спортске клубове, добротворне организације и сл.

У непрофитне институције укључују се институције којима су додељене следеће шифре делатности: 88.99, 94.11, 94.12, 94.20, 94.91, 94.92 и 94.99 ако се не налазе на списковима финансијског сектора или јавних предузећа који су објављени на сајту Народне банке Србије.

S.16 Финансијски сектор у стечају

Институционалне јединице финансијског сектора које су у поступку стечаја и ликвидације.

S.17 Нефинансијска правна лица у стечају

Нефинансијска правна лица која су у поступку стечаја и ликвидације.

S.2 Сектор иностранства (нерезиденти)

S.211 Државе чланице Европске уније (правна и физичка лица)

S.212 Институције и тела Европске уније

S.22 Државе и међународне организације изван Европске уније (све остале државе света—правна и физичка лица).

Нерезиденти имају значење утврђено у Закону о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006 и 31/2011).

Класификација у оквиру сектора иностранства врши се према седишту нерезидентне институционалне јединице.

Прилог 1.

Правила за попуњавање Извештаја о потраживањима и обавезама
факторинг и/или форфетинг компаније, по секторима (образак СРБ-ФАКТОР)

	Тржишна вредност (А)	Бруто књиговодствена вредност (Б)	Остале промене вредности (В)
АКТИВА			
Готовина (AF.21)	xx	x	x
Трансакциони депозити (AF.22)	xx	x	x
- од тога: обрачуната камата	xx	x	-
Остали депозити (AF.29)	xx	x	x
- од тога: обрачуната камата	xx	x	-
Дужничке ХоВ (AF.3)	x	x	x
Кредити (AF.4)	xx	x	x
- од тога: обрачуната камата	xx	x	-
Котиране акције (AF.511)	x	x	x
Некотиране акције (AF.512)	xx	x	x
Удели (AF.519)	xx	x	x
Инвестиционе јединице фондова очувања вредности имовине (AF.521)	x	x	x
Инвестиционе јединице/акције инв. фондова (AF.529)	x	x	x
Унапред плаћене премије осигурања и реосигурање (AF.6)	xx	x	x
Изведени финансијски инструменти (AF.71)	xx	x	x
Трговински кредити и аванси (AF.81)	xx	x	x
Друга потраживања (AF.89)	xx	x	x
- од тога: потраживања за накнаду (AF.89N)	xx	x	x
Нефинансијска имовина (AF.9)	-	x	x
	Тржишна вредност (А)	Бруто књиговодствена вредност (Б)	Остале промене вредности (В)
ПАСИВА			
Дужничке ХоВ (PF.3)	x	x	x
Кредити и примљени депозити (PF.4)	xx	x	x
- од тога: обрачуната камата	xx	x	-

	Тржишна вредност (А)	Бруто књиговодствена вредност (Б)	Остале промене вредности (В)
Капитал и резерве (PF.51)	-	x	x
- од тога: приходи од камата (PF.51PK)	-	x	-
- од тога: расходи од камата (PF.51RK)	-	x	-
- од тога: котиране акције (PF.511)	x	x	x
- од тога: некотиране акције (PF.512)	xx	x	x
- од тога: удели (PF.519)	xx	x	x
Техничке резерве осигурања PF.(61)	xx	x	x
Изведени финансијски инструменти (PF.71)	xx	x	x
Опцијски уговори за запослене (PF.72)	xx	x	x
Трговински кредити и аванси (PF.81)	xx	x	x
Друге обавезе (PF.89)	xx	x	x
Исправке вредности (PF.9)	-	x	-
Акумулирана амортизација (PF.10)	-	x	-

Напомене:

x Поље се попуњава.

xx Преписује се вредност из колоне Б – бруто књиговодствена вредност (систем аутоматски преписује вредност, није потребно уносити податак).

- Податак се не уноси.

Прилог 2.

Правила за класификацију финансијских инструмената
према валути, рочности и институционалном сектору

	Валута	Рочност	Сектор
АКТИВА			
Готовина (AF.21)	x	-	-
Трансакциони депозити (AF.22)	x	-	Само резидентне и нерезидентне банке
- од тога: обрачуната камата	x	-	-
Остали депозити (AF.29)	x	x	Само резидентне и нерезидентне банке
- од тога: обрачуната камата	x	x	-
Дужничке ХоВ (AF.3)	x	x	x
Кредити (AF.4)	x	x	x
- од тога: обрачуната камата	x	x	-
Котиране акције (AF.511)	x	-	x
Некотиране акције (AF.512)	x	-	x
Удели (AF.519)	x	-	x
Инвестиционе јединице фондова очувања вредности имовине (AF.521)	x	-	Само фондови очувања вредности имовине (резидентни и нерезидентни)
Инвестиционе јединице/акције инвестиционих фондова (AF.529)	x	-	Само инвестициони фондови – резидентни и нерезидентни (без фондова очувања вредности имовине)
Унапред плаћене премије осигурања и реосигурање (AF.6)	x	-	Само резидентна и нерезидентна друштва за осигурање
Изведени финансијски инструменти (AF.71)	x	-	x
Трговински кредити и аванси (AF.89)	x	-	x
Друга потраживања (AF.89)	x	-	x
- од тога: потраживања за накнаду	x	-	x
Нефинансијска имовина	x	-	-

	Валута	Рочност	Сектор
ПАСИВА			
Дужничке ХоВ (PF.3)	х	х	х
Кредити и примљени депозити (PF.4)	х	х	х
- од тога: обрачуната камата	х	х	-
Капитал и резерве (PF.51)	Само у динарима	-	-
- од тога: приходи од камата (PF.51PK)	Само у динарима	-	-
- од тога: расходи од камата (PF.51RK)	Само у динарима	-	-
- од тога: котиране акције (PF.511)	х	-	х
- од тога: некотиране акције (PF.512)	х	-	х
- од тога: удели (PF.519)	х	-	х
Техничке резерве осигурања (PF.61)	х	-	х
Изведени финансијски инструменти (PF.71)	х	-	х
Опцијски уговори за запослене (PF.72)	х	-	х
Трговински кредити и аванси (PF.81)	х	-	х
Друге обавезе (PF.89)	х	-	х
Исправке вредности (PF.9)	Само у динарима	-	-
Акумулирана амортизација (PF.10)	Само у динарима	-	-

Напомене:

- х Поље се попуњава.
- Податак се не уноси.

Прилог 3.

Преглед стања хартија од вредности у активи факторинг и/или компаније (образац ХОВ-ФАКТОР)

Инструмент	ISIN број	Број комада ХОВ на крају периода	Матични број издаваоца ХОВ	Валута	Тржишна вредност (А)	Бруто књиговодствена вредност (Б)
Дужничке ХОВ до 1 године (AF.31)	x	x	x	x	x	x
Дужничке ХОВ преко 1 и до 2 године (AF.3202)	x	x	x	x	x	x
Дужничке ХОВ преко 2 године (AF.3203)	x	x	x	x	x	x
Котиране акције (AF. 511)	x	x	x	x	x	x
Некотиране акције (AF. 512)	x	x	x	x	-	x

Напомене:

- x Поље се попуњава.
- Поље се не попуњава.